

God skik i forsikring

af Anne Seiersen og Claus Tønnesen



Anne Seiersen
ase@ForsikringensHus.dk

Økonomi- og erhvervsministerens regler om god skik i den finansielle sektor, herunder forsikring, træder i kraft den 1. oktober 2003. Med dette regelsæt føjes endnu en lap til forbrugerbeskyttelsens kludetæppe på forsikringsområdet. Ikke mindst i forsikring kunne et ordentligt sammenvævet tæppe være en fordel for såvel forbrugerne som virksomhederne. I artiklen redegøres der specielt med sigte på forsikring for baggrunden for det nye regelsæt, dets sammenhæng med andre forbrugerbeskyttelsesregler, reglernes nærmere indhold samt de antagelige retsvirkninger af disse.



Claus Tønnesen
CT@ForsikringensHus.dk

I. Begrebet god skik

Begrebet god skik i den finansielle sektor, herunder i forsikring, er langt fra en ny foretelse. Forsikringsaftaleloven fra 1930, der trådte i kraft den 1. januar 1932, indeholdt således i § 34 følgende bestemmelse:

„Leder en Bestemmelse i Forsikringsaftalen, der afviger, hvad denne lov ville medføre, i det enkelte Tilfælde til aabenbart ubillige Resultater, skal Bestemmelsen til-sidesættes, for så vidt dette vilde stemme med god Forsikringspraksis.“

Praksis vedrørende bestemmelsen er sparsom, men tankegangen kunne klart spores så tidligt som i responsum 374 fra 1933 fra Assurandør-Societetet, hvor societetets ko-

mité udtalte, at en konkret forsikringsbetin-gelse i en kombineret syge- og ulykkesforsik-ring ikke kunne „siges at stride mod god forsikringspraksis“. Gennem årene er der i mange responsa fra societetet (nu Forsikring & Pension) henvist til, at et bestemt vilkår eller en bestemt praksis ikke var eller (heldig-vis langt sjældnere) var i strid med god forsik-ringsskik eller – praksis. Et element i en sådan vurdering er, hvad der på det pågældende tidspunkt er sædvanlig adfærd hos selskaber-ne på det konkrete område.

Bestemmelsen i § 34 blev ophævet i midten af 1970'erne og afløstes i hovedsagen af gene-ralklausulen i Aftalelovens § 36 samt Mar-

Anne Seiersen er kontorchef og **Claus Tønnesen** er vicedirektør i Forsikring & Pension.

kedsføringslovens § 1. Aftalelovens § 36 var eksempelvis aktuell i sagen U 1982.176H, der med et spinkelt flertal tilsidesatte en landsretsdom med dissens. Højesterets flertal gav et forsikringsselskab medhold i, at et vilkår om uopsigelighed i 10 år for en haglskadeforsikring, ikke var i strid med aftalelovens § 36 eller andre bestemmelser.

Bl.a. inspireret af en bestemmelse i Bank- og Sparekasseloven også fra 1970'erne, om at banker og sparekasser som følge af deres centrale rolle i samfundsøkonomien skal drives i overensstemmelse med redelig forretningsetik og god bank- og sparekassepraksis fik forsikring igen sin god-skik-regel med Lov om Forsikringsvirksomhed fra 1980. Bestemmelsen blev af Forsikringstilsynet og senere Finanstilsynet i de følgende to årtier i ny og næ brugt som hjemmel for tilsynets udtalelser og afgørelser, også i sager med enkeltkunder involveret. Selvom bestemmelsen i LFV § 7 ikke gav hjemmel for udstedelse af regler om god skik, blev bestemmelsen ikke desto mindre påberåbt af tilsynet bl.a. i forbindelse med gennemførelsen af retningslinierne om passiv accept ved ændringer af forbrugersforsikringer fra 1990.

Det hjemmelsmæssige „hul“ blev lappet ved gennemførelsen af Lov om finansiel virksomhed, lov nr. 501/2001, der trådte i kraft den 1. juli 2001 (i det følgende FIL). Lovens § 3, stk. 2 gav Finanstilsynet mulighed for at fastsætte nærmere regler om god skik for finansielle virksomheder.

I farten „glemte“ man imidlertid at få taget stilling til spørgsmålet om afgrænsningen af Finanstilsynets kompetence over for forbrugerombudsmandens kompetence på området efter markedsføringsloven. Efter en periode med betydelig retslig usikkerhed om gyldigheden af bestående og brancheforhandlede retningslinier efter markedsføringsloven og omfattende politiske forhandlinger og stridigheder mellem myndighederne blev kompetenceforholdene nogenlunde afklarede med

en ændring af Lov om finansiel virksomhed, der trådte i kraft den 1. juli 2002. Det er herefter Økonomi- og erhvervsministeren, der efter § 3, stk. 2 (og efter den seneste lovændring i 2003, § 43, stk. 2) i loven fastsætter regler om god skik i finansielle virksomheder. Det er de regler, der nu er udstedt som bekendtgørelse nr. 604 af 26. juni 2003 og som træder i kraft den 1. oktober i år. Bekendtgørelsen suppleres på en række punkter af en vejledning fra Finanstilsynet, som på nuværende tidspunkt ikke er helt færdig. Bekendtgørelsens generelle regler, der som udgangspunkt omfatter det meste af den finansielle sektor, samt bestemmelserne i bekendtgørelsens særlige kapitel om forsikring vil blive gennemgået i afsnit 2, og visse elementer i Finanstilsynets vejledning vil i den forbindelse også blive omtalt.

2. God-skik-reglerne for forsikring

I denne gennemgang af bekendtgørelsens regler vil der blive lagt særlig vægt på de rådgivningsforpligtelser, som bekendtgørelsen formaliserer, at forsikringsvirksomhederne skal overholde.

Overordnet om bekendtgørelsens indhold

Bekendtgørelsens anvendelsesområde er danske og udenlandske finansielle virksomheder, der driver virksomhed her i landet, uanset om de er etableret her i landet. Bekendtgørelsens regler er derfor udtryk for det såkaldte værtslandstilsyn, det vil i praksis sige dansk tilsyn. Et udgangspunkt, der fra en EU-retlig synsvinkel er ret atypisk.

Bekendtgørelsen finder som hovedregel alene anvendelse i private kundeforhold og derudover i erhvervmæssige kundeforhold, såfremt disse ikke adskiller sig væsentligt fra private kundeforhold. Dermed er der fulgt samme definition, som den, der afgrænser de finansielle ankenævns kompetenceområde.

Dog er der enkelte af bekendtgørelsens bestemmelser, der også er gældende for erhvervsmæssige kundeforhold. For forsikringsområdet er det alene § 3 om, at den finansielle virksomhed skal handle redeligt og loyalt overfor kunderne og § 5, som er definitionen på rådgivning.

Derudover findes der en vigtig undtagelse i bekendtgørelsens anvendelsesområde på forsikringsområdet, idet forsikrings- og pensionsordninger, der er etableret som led i et ansættelsesforhold og kollektive forsikringer, der er etableret som led i et organisationsforhold, er undtaget fra bekendtgørelsen. Der er imidlertid alene tale om en foreløbig undtagelse, idet det er forudsat, at der skal iværksættes et analysearbejde med henblik på at vurdere, om og i givet fald i hvilket omfang det vil være relevant og meningsfyldt også at lade bekendtgørelsens enkelte bestemmelser gælde for disse typer ordninger.

Generelle rådgivningsforpligtelser

Bekendtgørelsen indeholder dels nogle alment gældende regler, der er gældende for alle typer finansielle virksomheder, dels nogle sektorspecifikke regler. Som det også kendes fra arbejdet med enhedslovgivningen – FIL – er der visse forhold, der er af så specifik karakter, at det er nødvendigt med regler direkte målrettet de forskellige delsektorer på trods af den overordnede målsætning om ens regler.

Bekendtgørelsens generalklausul om rådgivning er § 3, hvoraf det som tidligere nævnt fremgår, at den finansielle virksomhed skal handle redeligt og loyalt over for sine kunder. Bestemmelsen er en gentagelse af FIL's generalklausul vedrørende god skik. Bestemmelsen indebærer bl.a., at de finansielle virksomheder skal tilrettelægge deres virksomhed, så kunden gives mulighed for at træffe et informeret valg.

Videre definerer bekendtgørelsen i § 4, at det er god skik at indgå alle væsentlige aftaler skriftligt. Af den skriftlige aftale, om den så er

på papir eller andet varigt medium, skal en beskrivelse af parternes væsentlige rettigheder og pligter samt de finansielle ydelser, der er omfattet af aftalen, fremgå. Også de væsentlige forudsætninger, der ligger til grund for en eventuel rådgivning i forbindelse med aftaleindgåelsen skal nedfældes i aftaledokumentet eller et bilag hertil. Der tænkes her alene på atypiske forudsætninger. Opfyldelsen af denne forpligtelse kan ske gennem henvisning til almindelige forretningsbetingelser eller andet. I vejledningen gives desuden en hjælp til at vurdere, hvad der kan betragtes som væsentlige forudsætninger for aftaleindgåelsen. Særligt fremgår der af stk. 3 og stk. 4 bestemmelser, der regulerer oplysningsforpligtelsen vedrørende den finansielle virksomheds eventuelle adgang til at ændre renter, gebyrer, bidrag eller andre vederlag.

Bekendtgørelsen definerer i § 5, hvad der forstås ved rådgivning, nemlig anbefalinger, vejledninger, herunder oplysninger om risici forbundet med en disposition, og oplysninger om umiddelbare konsekvenser af kundens valgmuligheder. I vejledningen er der en uddybning af de typiske faser i et rådgivningsforløb, idet det desuden af bekendtgørelsen fremgår, at rådgivningen skal give kunden et godt grundlag for at træffe sin beslutning. Rådgivningen skal således være relevant, retvisende og fyldestgørende. Det fremgår desuden af bekendtgørelsens § 10, at den finansielle virksomhed skal inddrage konsekvenser af skatteregler, muligheden for at modtage offentlige tilskud eller andre forhold af økonomisk betydning i rådgivningen. Dette alene i det omfang det er relevant, og i det omfang den finansielle virksomhed bliver opmærksom på et sådan samspil.

Som udgangspunkt er det på kundens forespørgsel, der skal ydes rådgivning, men den finansielle virksomhed er derudover forpligtet til at yde rådgivning af egen drift, hvis omstændighederne tilsiger det.

De generelle rådgivningsforpligtelser er ikke

til hinder for, at de finansielle virksomheder kan have rådgivningsløse koncepter, men virksomheden skal i givet fald gøre særskilt opmærksom herpå. Desuden kan rådgivningsforpligtelsen opfyldes gennem henvisning til, hvor relevant rådgivning kan søges.

Særlige regler for forsikringselskaber

Af bekendtgørelsens kapitel 9 fremgår de særlige forpligtelser, der påhviler forsikringselskaber. Disse forpligtelser er til en vis grad forskellige afhængig af, om der er tale om skadesforsikring eller livsforsikring. Det har den naturlige forklaring, at skadesforsikringselskaber og livsforsikringselskaber reguleres på forskellig vis og eksempelvis informationsforpligtelserne på livsforsikringsområdet via livinformationsbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 690 af 14. juli 1995) er mere udbygget end på skadesforsikringsområdet.

For begge typer selskaber gælder det imidlertid, at forsikringselskabet inden aftaleindgåelsen skal gøre kunden opmærksom på muligheden for at få rådgivning.

For skadesforsikring gælder det endvidere, at kunden skal oplyses om væsentlige elementer i den valgte forsikrings dækningsomfang samt om andre væsentlige forhold, herunder muligheden for til- og fravalg af dækninger. De til- og fravalgte dækninger skal fremgå af policen/dækningsoversigten. Og hvor til- og fravalget har dækningsmæssige og/eller præmiemæssige konsekvenser skal valget tydeligt fremgå.

Desuden skal kunden oplyses om sin retsstilling i tilfælde af, at ikrafttrædelsestidspunktet for forsikringen ikke er sammenfaldende med tidspunktet for aftalens indgåelse.

Er der behov for, at der indhentes helbredeoplysninger vedrørende kunden, skal kunden have særskilt vejledning herom. Denne vejledning skal bl.a. indeholde oplysninger om konsekvenserne af at afgive urigtige oplysninger, jf. FAL §§ 4-10. Generelt gælder det for de oplysninger, som kunden skal stille til

rådighed for forsikringselskabet, at kunden har en svarpligt i forhold til de spørgsmål, selskabet stiller. Derimod har kunden ikke en oplysningspligt.

Når kunden skifter forsikringselskab skal det modtagende selskab oplyse kunden om alle væsentlige begrænsninger i dækningen i forhold til den tidligere forsikring samt på anmodning rådgive kunden om konkrete dækninger. I henhold til vejledningen til bekendtgørelsen er der imidlertid ikke krav om, at det modtagende selskab er i besiddelse af det afgivende selskabs forsikringsbetingelser, eller at det modtagende selskab skal foretage en egentlig produktsammenligning.

Når det er en personforsikring, der flyttes, skal kunden endvidere være oplyst om på hvilke vilkår forsikringen kan antages i det modtagende selskab, før forsikringen i det afgivende selskab opsiges. I vejledningen er det yderligere præciseret, hvilke oplysninger der skal gives.

I forhold til rådgivningssituationen indeholder bekendtgørelsen også en bestemmelse (§ 9) om, at har den finansielle virksomhed eller den konkrete medarbejder i en rådgivningssituation en særlig interesse i rådgivningens resultat udover den almindelige indtjening, skal kunden inden rådgivningen påbegyndes informeres om arten og omfanget af denne interesse. Denne særlige interesse eksemplificeres i vejledningen som et pengeinstituts udbud af ansvarlig kapital udstedt af selskabet selv. Det fremgår videre af vejledningen, at kravet til information til kunden kan gives i produktinformationsmateriale, ved henvisning til relevante afsnit i almindelige forretningsbetingelser og andre steder. Det fremgår også af vejledningen, at størrelsen af en eventuel provision ikke skal oplyses.

Regler vedrørende salg

Af bekendtgørelsens § 2 fremgår det, at finansielle virksomheder, der udbyder andre finansielle virksomheders produkter også er omfat-

tet af bekendtgørelsen. Således skal eksempelvis pengeinstitutter, der formidler forsikringer, også overholde de særlige regler i bekendtgørelsen, der er gældende for forsikringsselskaber. Ifølge vejledningen til bekendtgørelsen er der dog intet til hinder for, at pengeinstituttet og forsikringsselskabet aftaler en arbejdsdeling, således at de har ansvaret for hver sin del af bekendtgørelsens overholdelse. Bestemmelsen regulerer alene den situation, hvor det er andre finansielle virksomheder, der formidler finansielle produkter. Indgår en finansiell virksomhed aftale med en ikke-finansiell virksomhed om formidling, er den pågældende bestemmelse ikke gældende. Forholdet vil være omfattet af Lov om forsikringsformidling.

3. Er resultatet vellykket?

Det skal ikke være nogen hemmelighed, at det var med nogen usikkerhed og blandede forventninger, at man i forsikrings erhvervet gik ind i samarbejdet om at få stablet et udkast til bekendtgørelse om god skik i den finansielle sektor på benene, der i løbet af foråret 2003 skulle kunne forelægges for økonomi- og erhvervsministeren. Væsentlige åbne spørgsmål var i den forbindelse bl.a.:

- 1) Hvor omfattende og detaljerede forestillede de forskellige involverede sig, at reglerne skulle være? Skulle man koncentrere sig om salg/rådgivning?
- 2) Er den grundlæggende tankegang bag Lov om finansiell virksomhed, om, at tilsynsreglerne i bred forstand skal være fælles for bank, forsikring, realkredit osv., holdbar på god-skik-området, hvor produkter, forhistorie, lovgivning osv. er forskellig? Tvivlen herom blev næret af, at ministeriet og Finanstilsynet tidligt i arbejdet tilkendegav, at man ville tage udgangspunkt i de såkaldte CESR-regler, der vedrører kundebeskyttelse i forbindelse med handel med værdipapirer.

- 3) Hvordan skulle god-skik-reglerne indpasses i de i forvejen omfattende regelsæt, der især findes på forsikringsområdet, bl.a. Forsikringsaftaleloven, Dørsalgsloven, Informationsbekendtgørelsen på livsforsikringsområdet og Forsikringsformidlingsloven?

De øvrige delsektorer havde ikke helt tilsvarende problemer at danse med, idet der dog også for de øvrige erhvervs vedkommende som for forsikring, eksisterede nogle regelsæt, bl.a. tilblevet med forbrugerombudsmandens medvirken. Det gjaldt bl.a. de såkaldte etiske retningslinier på pengeinstitutområdet og realkreditområdet.

På forsikringsområdet kom dertil det særlige forhold, at Udvalget om revision af Forsikringsaftaleloven netop var ved at færdiggøre sit arbejde, der som bekendt har ført til en række lovændringer, som for fleres vedkommende har væsentlige fællestræk med god-skik-standarden.

Vi tror, det er den almindelige bedømmelse også i forsikrings erhvervet, at det foreliggende resultat er blevet nogenlunde fornuftigt. Det skyldes ikke mindst et godt og åbent samarbejde med Forbrugerrådet undervejs. Og med fornuftigt menes også fornuftigt for forbrugerne, ikke mindst i lyset af, at det i sidste ende er dem, der skal betale for forbrugerbeskyttelsen.

Der er ikke tvivl om, at forsikringsselskaberne meget hurtigt skal ud og lave en række IT-systemer om, mange forretningsgange skal omlægges og fremfor alt skal der ud i alle hjørnerne af salgsorganisationerne, kundebehandlingsenhederne, skadeafdelingerne osv. budskaber om god-skik-reglerne og disses efterlevelse. Erhvervet kunne i den forbindelse godt på en række punkter have tænkt sig mere klare, præcise og konkrete regler, således at såvel forbrugerne som virksomhederne kender deres rettigheder og pligter. Men det er noget, der kan og bør arbejdes videre med.

På denne baggrund vil vi knytte nogle langt-

fra udtømmende bemærkninger til det opnåede resultat.

Manglende sammenhæng og overskuelighed

Med fremkomsten af bekendtgørelsen om god-skik-regler er der føjet endnu en lap til det forbrugerbeskyttende kludetæppe, der ikke mindst på forsikringsområdet er meget omfattende og i betydeligt omfang fremstår som ukoordineret.

Under processen med tilblivelsen af den nu foreliggende bekendtgørelse, der i alt varede knap et år, dukkede spørgsmålet om god-skik-reglernes sammenhæng og koordination med andre regelsæt med forbrugerbekyttende formål op som et tema i flere sammenhænge.

For forsikringsaftalelovens vedkommende, hvor problemerne blev understreget af, at Justitsministeriets Udvalg om revision af forsikringsaftaleloven var ved at afslutte sit arbejde, var spørgsmålene bl.a. om en række forslag fra forbrugersiden, der ikke havde kunnet opnås bredere tilslutning til i forsikringsaftalelovsudvalget, i stedet kunne sluses ind ad bagdøren via god-skik-reglerne. Udover det i sig selv uoverskuelige og kritisable i den skete forumshopping blev resultatet en grundlæggende – og nyttig – drøftelse og afklaring, hvori også Justitsministeriet via arbejdet i Udvalget om revision af loven om forbrugeraftaler, der bl.a. skal implementere fjernsalgsdirektivet på det finansielle område, blev inddraget.

Under drøftelserne blev det klart fremhævet – og vist også bredt accepteret – at god-skik-regler er én ting – aftaleretlige regler noget andet, og at de aftaleretlige forhold som udgangspunkt reguleres i forsikringsaftaleloven (og den almindelige aftalelov) og ikke i god-skik-regler. Dette udgangspunkt fremgår nu også klart af bekendtgørelsens § 34 og 35 og af indledningen til Finanstilsynets vejledning. At det så ikke kan udelukkes, at god-skik-reglerne kan få en vis afsmittende virk-

ning over til civilretlige, herunder aftaleretlige forhold, er en anden sag, jf. ndf. i afsnit 4.

Det lå på et meget tidligt tidspunkt under drøftelserne klart, at god-skik-reglerne nødvendigvis måtte komme til at indeholde informationspligter for de finansielle virksomheder. Specielt for forsikring er der som bekendt i forvejen ikke mindst i den særlige livinformatiønsbekendtgørelse, ligesom der bl.a. for så vidt angår afgivelse af helbredsoplysninger ved forsikringstegning og i øvrigt som følge af forsikringserhvervets forbrugerpolitiske handlingsplan fra 1998 er en række områder, hvor eksisterende eller kommende kunder skal informeres om en række væsentlige forhold. Uoverskueligheden blev understreget af, at Udvalget om revision af forbrugerftaleloven så småt var begyndt sine drøftelser af bl.a. implementering af fjernsalgsdirektivet med sine særlige informationspligter, der også omfatter skadesforsikring, ligesom der også i Finanstilsynets eget regi var taget hul på implementeringen af direktivet om forsikringsformidling, som også rummer informationsforpligtelser for virksomhederne.

Det blev hurtigt klart, at det også af tidsmæssige årsager ikke var muligt i denne omgang at få gennemført den ønskelige koordination og samlet regulering af informationspligterne for de finansielle virksomheder. Resultatet er blevet et sæt informationspligter i god-skik-bekendtgørelsen knyttet til især rådgivning ved salg og visse andre sammenhænge, men der mangler fortsat overblik og koordination i mylderet af informationspligter. Man kan naturligvis hævde, at virvaret bl.a. skyldes den manglende koordination i den EU-retlige regulering med informationsforpligtelser i flere forskellige direktiver, men det fremmer ikke gennemsikkeligheden og dermed retssikkerheden for såvel kunderne som de finansielle virksomheder. Der forestår med andre ord et oprydningarbejde, som passende kunne gøres, når forbrugerftalelovsudvalget har afsluttet sit arbejde og når de

nye bekendtgørelser efter Lov om finansiel virksomhed, der fremover også skal omfatte skadesforsikring, skal udarbejdes.

Retlige standarder eller konkrete, målrettede regler

Fra forsikringserhvervet forelå der fra starten af forhandlingerne et klart overordnet ønske om, at de kommende god-skik-regler burde være så klare og enkle som overhovedet muligt, og at der skulle være valuta for pengene i den forstand, at målet måtte være regler, med en væsentlig og rimeligt dokumenteret eller sandsynliggjort nytte for kunderne. Dette synspunkt lå i naturlig forlængelse af de foregående års skepsis fra forsikringserhvervet ved at indlede forhandlinger efter markedsføringsloven med forbrugerombudsmanden. Ikke mindst forhandlingernes forløb og visse af de opnåede resultater på pengeinstitutområdet og realkreditområdet, havde gjort et sådant projekt mindre tillokkende.

Som tidligere nævnt var der i forsikringserhvervet stor bekymring ved, at Økonomi- og erhvervsministeriet og Finanstilsynet fra starten havde lagt sig fast på et ønske om fælles regler for alle (de implicerede) dele af den finansielle sektor, og at udgangspunktet skulle tages i CESR-reglerne fra værdipapirhandelsområdet.

De første mange måneder i forhandlingerne gik da også med at drøfte uhensigtsmæssighederne, ikke mindst i relation til forsikring i det udkast til god-skik-regler, som Finanstilsynet ganske hurtigt udarbejdede og i øvrigt lagde ud på sin hjemmeside til almindelig kommentering.

Det opnåede resultat imødekommer i nogen grad F&P's nævnte grundsynspunkter. Som gennemgangen i afsnit 2 viser er der dog på lang række områder anvendt retlige standarder, såsom „væsentlig“, „hvor omstændighederne tilsiger det“, „tilstrækkelig information“ osv.

Man kan næppe helt undgå brug af den slags

standarder ved udarbejdelse af forbrugerbeskyttelsesregler. Den udsendte vejledning yder på nogle punkter fortolkningsbidrag, medens andre områder overlades til udviklingen i praksis. I mellemtiden vil der herske usikkerhed hos forbrugerne og i de finansielle virksomheder, hvilket ingen af parterne kan være tjent med. Forsikringserhvervet ser frem til en konstruktiv dialog med Finanstilsynet og forbrugersiden, når konkrete sager måtte opstå og komme til bedømmelse i tilsynet.

Visse erhvervsmæssige kundeforhold

God-skik-bekendtgørelsen gælder, jf. bekendtgørelsens § 1, stk. 2 også for erhvervsmæssige kundeforhold, såfremt disse ikke adskiller sig væsentligt fra et privat kundeforhold.

Som det fremgår af vejledningen er inspirationen hentet fra vedtægterne for de finansielle ankenævns, hvoraf det fremgår, at „klager fra erhvervsdrivende kan behandles, såfremt klagen ikke adskiller sig væsentligt fra en klage vedrørende et privat kundeforhold“. Vejledningen fremhæver i den forbindelse, at de respektive finansielle ankenævns praksis derfor kan tillægges betydningen ved vurderingen af, om et kundeforhold falder ind under bekendtgørelsens § 1, stk. 2. Det fremhæves endvidere, at produkttypen og hvorvidt den pågældende kunde fortrinsvis handler inden for eller uden for sit erhverv kan tillægges betydning.

Forsikringserhvervet har under hele forløbet været skeptisk over for, at erhvervsmæssige kundeforhold omfattes af god-skik-reglerne. Og i hvert fald, at dette blev tilfældet, uden en nøjere overvejelse og uden, at de relevante erhverv havde været inddraget i drøftelserne.

Den anvendte begrundelse med henvisning til ankenævnsvedtægterne forekommer desuden ikke overbevisende. Ét er, at en opstået tvist mellem et forsikringselskab og en erhvervskunde kan vedrøre forståelsen af nøjagtigt ens forsikringsbetingelser, men i salgs- og rådgivningssituationen kan og vil der ty-

pisk være store forskelle, bl.a. med hensyn til traditionen for og rimeligheden af at anvende sagkyndig bistand fra f.eks. organisation, revisor eller advokat, der betyder at de to sagsområder adskiller sig fra hinanden. Hertil kommer, at virksomhederne og deres forsikringsforhold er langt mere forskelligartede fra virksomhed til virksomhed end tilfældet typisk vil være på forbrugerområdet.

4. Retsvirkninger af god-skik-regler

Som det er fremgået af afsnit 3 har afgrænsningen af, hvilke typer af regler der kan/bør udstedes efter bemyndigelsesbestemmelsen om god-skik-regler i Lov om finansiel virksomhed flere gange under arbejdet været oppe som et tema.

Det ligger nu imidlertid som nævnt ganske klart, at en finansiel virksomheds eventuelle manglende efterlevelse af en regel i den udstedte bekendtgørelse som udgangspunkt ikke har aftaleretlige konsekvenser, dvs. indflydelse på den indgåede forsikringsaftale eller dennes fortolkning eller aftalespørgsmål i det hele taget.

Det nævnte udgangspunkt fremgår også af indledningen til Finanstilsynets vejledning, der indeholder følgende passus:

„En kunde vil således ikke umiddelbart have et civilretligt krav mod en finansiel virksomhed, der ikke overholder bekendtgørelsens regler.“

Det fremgår dog også videre af vejledningen, at der ved overtrædelser af bekendtgørelsen kan være en afsmittende virkning i relation til afgørelsen af visse civilretlige spørgsmål, f.eks. om et forsikringssselskab har handlet erstatningspådragende over for en kunde, eller om et forsikringsvilkår skal tilsidesættes efter Aftalelovens § 36 som urimeligt. Et eksempel på sidstnævnte kunne være, at manglende oplysning om et væsentlig forsikringsvilkår ved aftalens indgåelse (tilsidesættelse af be-

kendtgørelsens § 25), der afviger fra det typiske i markedet, vil kunne være en medvirkende årsag til, at vilkåret af domstolene kan blive tilsidesat som urimeligt efter Aftalelovens §36.

Det er dog forventningen i erhvervet, at god-skik-reglerne primært har status som offentligtretlige regler, og at deres civilretlige betydning vil være yderst begrænset på i hvert fald forsikringsområdet, der jo længe har haft en gennemgribende og nu ajourført regulering af det aftaleretlige område.

Finanstilsynet har i øvrigt i forbindelse med den seneste ændring af Lov om finansiel virksomhed tilkendegivet, at selv en enkeltstående overtrædelse af en god-skik-regel kan udgøre grundlag for et påbud fra tilsynet. Betragtningen er, at selv en enkeltstående overtrædelse kan være udtryk for en praksis og dermed være udtryk for en krænkelse af god-skik-regler.

5. God skik fremover

Første arbejdsrunde med god-skik-regler er slut nu. Der er behov for at sunde sig og se, om tankerne bag hele projektet er bæredygtige og om den anvendte form, tilblivelse osv. har været hensigtsmæssigt. Og fremfor alt, om fremskridtene for forbrugerne og de finansielle virksomheder står mål med anstrengelserne og udgifterne. Det er i den forbindelse vigtigt at notere sig, at Finanstilsynet ifølge bemærkningerne til den netop vedtagne Lov om finansiel virksomhed en gang årligt skal afgive en status til ministeren med hensyn til udstedelse af god-skik-regler og med hensyn til erfaringerne med de udstedte regler. Set fra erhvervenes synspunkt er det afgørende, at erfaringsopsamlingen sker seriøst og at vurderingerne funderes i andet end mere løse betragtninger om de antagelige virkninger. Erhvervet ser frem til en dialog med Finanstilsynet og Forbrugerrådet om disse spørgsmål og i det hele taget om god-skik-instituttets fremtid.